Ομιλία κ. Κώστα Σημίτη

Βουλευτή Πειραιά

στη συζήτηση για τον προϋπολογισμό 1996

Τρεις είναι οι κεντρικοί στόχοι που θα πρέπει να διακρίνουν την οικονομική μας πολιτική:

Ο πρώτος είναι η σταθεροποίηση, η αποτελεσματική αντιμετώπιση των μακροοικονομικών ανισορροπιών.

Στα τελευταία δύο χρόνια η Κυβέρνηση πέτυχε όχι μόνο να ανακόψει τον κατήφορο της οικονομίας αλλά να δημιουργήσει συνθήκες για τη σημαντική βελτίωση των οικονομικών επιδόσεων. Είναι γνωστή η επιβράδυνση του πληθωρισμού, η σταδιακή ανάκαμψη του ΑΕΠ και η θεαματική βελτίωση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών. Οι στόχοι του προϋπολογισμού επιτεύχθηκαν με μεγάλη προσέγγιση για δεύτερη κατά σειρά χρονιά. Ο προϋπολογισμός που συζητούμε σήμερα θα συντείνει να μειωθούν ακόμη περισσότερο οι δανειακές ανάγκες του Δημοσίου.

Το σημαντικό αποτέλεσμα αυτών των εξελίξεων είναι ότι έχει εδραιωθεί η εμπιστοσύνη στην εθνική οικονομία. Έμπρακτη απόδειξη είναι η σχετική σταθερότητα της δραχμής και η σημαντική εισροή συναλλάγματος.

Παρά τις ευνοϊκές αυτές εξελίξεις όμως η μάχη για την επαναφορά της οικονομίας σε ισορροπία δεν έχει ακόμη κερδηθεί. Ο πληθωρισμός αν και μονοψήφιος, παραμένει σχεδόν τριπλάσιος του μέσου όρου των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το έλλειμμα του ευρύτερου Κυβερνητικού τομέα βρίσκεται ακόμα σε υψηλό, γύρω στο 9%, επίπεδο. Το δημόσιο χρέος εξακολουθεί να αυξάνεται όχι μόνο ως απόλυτο μέγεθος, αλλά και σε σχέση με το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν, και είναι βασική αιτία των οικονομικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει η χώρα. Τα προβλήματα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών εξακολουθούν να συγκαλύπτονται κυρίως από τις μεταβιβάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η επίπονη προσπάθεια για τη μείωση των δημοσιονομικών ανισορροπιών και την καταπολέμηση του πληθωρισμού είναι ανάγκη να συνεχισθεί. Πρέπει να προσεγγίσουμε σοβαρά τους στόχους του Προγράμματος Σύγκλισης ώστε να εξασφαλίσουμε την απρόσκοπτη συμμετοχή μας στις ευρωπαϊκές εξελίξεις. Αν η προσπάθεια της σταθεροποίησης εγκαταλειφθεί η πρόοδος που έχει σημειωθεί θα αποδειχθεί προσωρινή.

Η εμπειρία μας τα τελευταία είκοσι χρόνια είναι πλούσια σε παλινδρομήσεις και αναποφασιστικότητα που είχαν σοβαρές αρνητικές συνέπειες για την οικονομία. Πρέπει να αποφύγουμε τα σφάλματα του παρελθόντος. Η καθήλωση του ρυθμού αύξησης του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος σε πολύ χαμηλό επίπεδο (1,5%) κατά τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια, η αδυναμία μας να δημιουργήσουμε πλούτο οφείλεται, σε σημαντικό βαθμό, στην ασυνέπεια της μακροοικονομικής πολιτικής, στα διευρυμένα δημόσια ελλείμματα και στο μεγάλο και αυξανόμενο δημόσιο χρέος.

Η επισήμανση ότι η μακροοικονομική πολιτική είναι ανάγκη να διατηρήσει το σταθεροποιητικό της χαρακτήρα δεν σημαίνει ότι η οικονομία πρέπει να μείνει σε κατάσταση στασιμότητας.

Ο δεύτερος στόχος μας είναι γι' αυτό η κατοχύρωση μιας αποτελεσματικής πολιτικής για την ανάπτυξη της οικονομίας.

Η αντίληψη που κυριαρχεί για την αναπτυξιακή προσπάθεια δίνει ιδιαίτερη σημασία στη διατήρηση του υπάρχοντος. Δεν ενδιαφέρεται για τη δημιουργία νέων τομέων οικονομικής δραστηριότητας, για διαρθρωτικές αλλαγές. Η επιτυχία της σταθεροποίησης θα είναι όμως εφήμερη, αν δεν επιτύχουμε μια ουσιαστική αλλαγή στους τρόπους που λειτουργεί η κοινωνία και η οικονομία. Χαρακτηριστικό παράδειγμα της σημερινής συντηρητικής αντίληψης είναι η θεοποίηση του στόχου της απορροφητικότητας των κοινοτικών κονδυλίων. Μπορούμε εύκολα να πετύχουμε την απορροφητικότητα αν μοιράσουμε όπως όπως τα κονδύλια, χωρίς να εξετάζουμε την αναπτυξιακή αποτελεσματικότητα των χρηματοδοτούμενων σχεδίων. Αλλά θέλουμε για παράδειγμα να επιδοτούμε επιχειρήσεις που δεν είναι ανταγωνιστικές ή να ενισχύουμε σεμινάρια επιμόρφωσης που δεν παρέχουν επιμόρφωση μόνο και

μόνο για να απορροφήσουμε τα κονδύλια. Το αποτέλεσμα θα είναι να χάσουμε για καλά τις ευκαιρίες που μας παρέχονται.

Έχουμε ευκαιρίες. Σύμφωνα με τις προβλέψεις των διεθνών οργανισμών, οι προοπτικές για την εξέλιξη της διεθνούς οικονομίας τα αμέσως επόμενα χρόνια εμφανίζονται ευνοϊκές. Το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης μας παρέχει πόρους, που δεν θα εξασφαλίσει μελλοντικά η Ελλάδα.

Στο παραπάνω πλαίσιο ένας είναι ο δρόμος. Πρέπει να εντοπίσουμε ποια από τα χαρακτηριστικά που έχουμε μπορούν να μετεξελιχθούν σε ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα. Η θέση μας για παράδειγμα προσφέρεται για να γίνουμε γέφυρα μεταξύ Ανατολής και Δύσης, για να επιδιώξουμε τα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας, φυσικού αερίου, μεταφορών να περνούν από την Ελλάδα. Στους τομείς της εκπαίδευσης, των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και της υγείας μπορούμε να είμαστε το μητροπολιτικό κέντρο της περιοχής ως η πιο ανεπτυγμένη χώρα και μόνη χώρα της περιοχής στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Μέχρι σήμερα βασίζαμε την προσπάθειά μας στο χαμηλό κόστος εργασίας. Το παραδοσιακό αυτό πλεονέκτημα έχει σχεδόν χαθεί. Κατά συνέπεια η μόνη λύση που απομένει είναι η ανταγωνιστική οργάνωση των ελληνικών επιχειρήσεων. Πρέπει να εφαρμόσουμε πρότυπα ευέλικτης εξειδίκευσης στα πλαίσια διακλαδικών συνδέσεων, δικτύων και να έχουμε στόχο τα επώνυμα, ποιοτικά προϊόντα σε εξειδικευμένες αγορές. Θα πρέπει να έχουμε όμως το θάρρος να ενισχύσουμε άλλα πρότυπα επιχειρηματικής δράσης από εκείνα, που παραδοσιακά γνωρίζουμε τις οικογενειακές επιχειρήσεις, την αδιαφορία για την ανταγωνιστικότητα και τον επιχειρηματικό σχεδιασμό. Ως κράτος πρέπει να βοηθήσουμε και να ενισχύσουμε τις προσπάθειες των επιχειρήσεων με σειρά μέτρων όπως υλικές και άϋλες υποδομές, άρση αντικινήτρων, εκπαίδευση, τεχνολογία, βελτίωση αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης.

Η αναπτυξιακή προσπάθεια δεν αρκεί να αλλάξει τα πράγματα. Χρειάζεται σύνδεσή της με την κοινωνική πολιτική, ώστε να εξασφαλίσουμε μια κοινωνία με περισσότερη συνοχή και αλληλεγγύη.

Κανένα πρόγραμμα σταθεροποίησης δεν πρόκειται να διαρκέσει πολύ ή να είναι αποτελεσματικό, εάν προηγουμένως δεν έχει δοθεί μία ευκρινής απάντηση στο ερώτημα ποιά στρώματα και φορείς θα φέρουν το βάρος της προσαρμογής. Δεκαετίες στρεβλής ανάπτυξης, κρατικής προστασίας και συντεχνιακών πιέσεων έχουν δημιουργήσει εδραιωμένα συμφέροντα που αφαιρούν τον κοινωνικό πλούτο από τους αληθινούς παραγωγούς, τους πράγματι εργαζόμενους, τις ανταγωνιστικές επιχειρήσεις και τους ευσυνείδητους επαγγελματίες.

Μια σοσιαλιστική οικονομική πολιτική πρέπει να διακρίνει ανάμεσα σε εκείνους που στηρίζονται στην παραοικονομία και στις παρασιτικές δραστηριότητες και σε εκείνους που συμβάλλουν στην παραγωγική διαδικασία. Να προσπαθήσει να εξουδετερώσει τα συμφέροντα της πρώτης κατηγορίας και να αυξήσει τα κίνητρα δραστηριότητας της δεύτερης.

Πρέπει γι' αυτό να επιχειρήσουμε μία τολμηρή δημοσιονομική μεταρρύθμιση και στη φορολογία και στις δαπάνες. Το σύνολο των φορολογικών επιβαρύνσεων της εργασίας και των επιχειρηματικών κερδών είναι σήμερα υψηλό. Η μείωσή τους θα αυξήσει τα κίνητρα εργασίας και παραγωγικών δραστηριοτήτων, ενώ ταυτόχρονα θα αντισταθμίσει κάπως την παρατεταμένη συμπίεση των εισοδημάτων αυτών.

Η μείωση της φορολογίας των εισοδημάτων εργασίας και επιχειρήσεων θα πρέπει να αντισταθμιστεί από την πάταξη της φοροδιαφυγής πολλών επαγγελματικών κατηγοριών, την μείωση των φορολογικών προνομίων και την αύξηση της φορολογίας του πλούτου. Στο πλαίσιο αυτό είναι αναγκαίες νέες διαδικασίες κατάρτισης, εφαρμογής και αξιολόγησης του προϋπολογισμού με σκοπό τη μείωση της σπατάλης και την εξάλειψη των αδικαιολόγητων προνομίων. Υπάρχουν δαπάνες, όπως της άμυνας που σίγουρα μπορούν να περικοπούν και οργανώσεις αγορών όπως του φαρμάκου που επιβαρύνουν αδικαιολόγητα το κοινωνικό σύνολο.

Απαραίτητος επίσης είναι ο περιορισμός της δυνατότητας των κυβερνήσεων και των δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών να δημιουργούν υπέρογκα ελλείμματα και να τα κληρονομούν στους διαδόχους τους για την εξυπηρέτηση πελατειακών και κομματικών συμφερόντων.

Η οικονομική πολιτική θα πρέπει τέλος να φροντίσει για την εξυγίανση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης με την παροχή ικανοποιητικής προστασίας σε περίπτωση ασθένειας και συνταξιοδότησης, την αύξηση του βαθμού ανταποδοτικότητας και τη γεφύρωση των κριτηρίων που επικρατούν σήμερα σε διάφορους εργασιακούς χώρους και έχουν διαμορφώσει ισχυρές ανισότητες και αδικίες μεταξύ εργαζομένων. Ας προχωρήσουμε αποφασιστικά τη μεταρρύθμιση.

Θα κλείσω την ομιλία μου γενικεύοντας τις προηγούμενες παρατηρήσεις μου. Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας είναι γεγονός. Η παγκοσμιοποίηση έχει μεταβάλει τους όρους της εθνικής οικονομικής πολιτικής της πολιτικής εκείνης που επιδιώκει να ρυθμίσει την «πραγματική» εθνική οικονομία. Η κινητικότητα του κεφαλαίου οδηγεί νομοτελειακά στον κανόνα ότι το κεφάλαιο ανεξάρτητα από την εθνικότητα των επιχειρήσεων στις οποίες ανήκει θα επενδυθεί όπου είναι συμφερότερο. Το εάν μία εθνική οικονομία επιβιώσει υπό τις συνθήκες αυτές εξαρτάται από την ικανότητά της να προσελκύσει επενδυτικό κεφάλαιο, τοπικό ή αλλοδαπό, και μάλιστα κεφάλαιο, που θα χρησιμοποιηθεί όχι για να εκμεταλλευτεί το χαμηλό κόστος εργασίας ή μια πρόσφορη καταναλωτική αγορά αλλά για να δημιουργήσει μια «μηχανή παραγωγικότητας» στην τοπική οικονομία.

Ο ρόλος των εθνικών κυβερνήσεων είναι σαφής. Πρέπει να αναπτύξουν το ανθρώπινο δυναμικό, τις υποδομές, την έρευνα, την τεχνολογία, τις διοικητικές ικανότητες του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και να εξασφαλίσουν ένα σταθερό οικονομικό πλαίσιο.

Η αποδυνάμωση των εθνικών κυβερνήσεων από την παγκοσμιοποίηση δεν σημαίνει ότι πρέπει να οδηγηθούμε στην αδράνεια. Σήμερα είναι πιο επιτακτικό από ποτέ να χαράξουμε μια εθνική στρατηγική, η οποία θα αξιοποιεί όλες τις δυνατότητες της χώρας, για να καταστήσουμε την Ελλάδα ισχυρή. Η ισχυρή Ελλάδα θα είναι αποτέλεσμα μιας συντονισμένης πολιτικής σε όλους τους τομείς που θα εξασφαλίσει σταθερότητα στην οικονομία, αυτοτροφοδοτούμενη ανάπτυξη και ενεργητική διεθνή παρουσία χάρη στην εσωτερική δυναμική της οικονομίας και κοινωνίας μας.